

**ALICJA ORNOWSKA
IGOR ZDUŃSKI**

**RESOCJALIZACJA
PENITENCJARNA**

ZARYS PROBLEMATYKI

Bydgoszcz 2014

RADA WYDAWNICZA

**Marian Bybluk, Michał Czakowski, Agnieszka Florczak,
Janusz Kutta, Krystyna Kwaśniewska, Anna Matuszczak,
Aleksandra Mreła, Aleksander Szwedek**

RECENZENT

Dr hab. Krzysztof Wiak, prof. KUL

PROJEKT OKŁADKI

Małgorzata Truskawa

KOREKTA JĘZYKOWA

Małgorzata Ornowska

AUTORZY ROZDZIAŁÓW

Alicja Ornowska – 5, 6, 7, 8, 9, Zakończenie, Opracowanie bibliograficzne
Igor Zduński – Wstęp; 1, 2, 3, 4, Zakończenie

© Copyright by Kujawsko-Pomorska Szkoła Wyższa w Bydgoszczy

ISBN 978-83-89914-69-9

ADRES REDAKCJI

Wydawnictwo Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Wyższej w Bydgoszczy
ul. Toruńska 55-57, 85-023 Bydgoszcz
Tel. 52 339 30 26; e-mail: wydawnictwo@kpsw.edu.pl

PRZYGOTOWANIE DO DRUKU

MARPRES, Inowrocław

DRUK I OPRAWA

Drukarnia POZKAL, Inowrocław

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	9
Wstęp	11

CZĘŚĆ PIERWSZA:
RESOCJALIZACJA A SYSTEM PENITENCJARNY
(Igor Zduński)

Rozdział 1

Historia rozwoju więziennictwa

1.1. Dawne prawo (powszechne)	17
1.2. Dawne prawo polskie	18
1.3. Prawo obowiązujące na ziemiach polskich pod zaborami	22
1.4. Rozwój polskiego prawa w XX w.	28

Rozdział 2

Zakład karny jako instytucja resocjalizacyjna

2.1. Pojęcie, cele i zadania resocjalizacji	36
2.2. Personel penitencjarny	43

Rozdział 3

Indywidualizacja kary pozbawienia wolności

3.1. Klasyfikacja skazanych	58
3.2. Rodzaje i typy zakładów karnych	64
3.3. Systemy odbywania kary pozbawienia wolności	81
3.4. Zasada wolnej progresji	88

Rozdział 4

Pomoc w społecznej readaptacji skazanych

4.1. Negatywne konsekwencje izolacji więziennej	91
4.2. Przygotowanie więźniów do zwolnienia i pomoc postpenitencjarna	101
4.3. Rola Rady Głównej do Spraw Społecznej Readaptacji i Pomocy Skazanym	114

CZĘŚĆ DRUGA:
ŚRODKI ODDZIAŁYWANIA PENITENCJARNEGO
(Alicja Ornowska)

Rozdział 5
Nauczanie penitencjarne

5.1. Znaczenie resocjalizacyjne prowadzenia procesów edukacyjnych w zakładach karnych	121
5.2. Edukacja penitencjarna a standardy praw człowieka typu <i>soft law</i>	125
5.3. Uwarunkowania prawne, odnoszące się do prowadzenia nauczania penitencjarnego	127
5.3.1. Szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne	127
5.3.2. Szkolnictwo średnie	130
5.3.3. Szkolnictwo wyższe i nauka poza zakładem karnym	133
5.4. <i>E-learning</i>	135
5.5. Kursy zawodowe i praktyczna nauka zawodu	137
5.6. Pomoce naukowe i baza biblioteczna	139
5.7. Szczegółne wyzwania prowadzenia edukacji penitencjarnej względem określonych grup skazanych	140
5.8. Organizacja edukacji penitencjarnej	143

Rozdział 6
Zatrudnienie skazanych

6.1. Cele i założenia organizowania pracy dla osób odbywających karę pozbawienia wolności	148
6.2. Zatrudnienie skazanych a standardy ochrony praw człowieka typu <i>soft law</i>	152
6.3. Zatrudnienie skazanych a konwencyjne zakazy pracy przymusowej i obowiązkowej	156
6.4. Obowiązująca regulacja, dotycząca zatrudnienia skazanych	163
6.5. Zatrudnienie odpłatne skazanych	166
6.6. Wynagradzanie pracy osób pozbawionych wolności	171
6.7. Zatrudnienie nieodpłatne	179
6.8. Realia zapewnienia pracy dla skazanych	180
6.9. Praca penitencjarna: prawo czy obowiązek?	182

Rozdział 7
Aktywność kulturalna i sportowa skazanych

7.1. Znaczenie aktywności kulturalnej i sportowej w procesie resocjalizacji osób pozbawionych wolności	185
7.2. Uwarunkowania prawne dotyczące prowadzenia aktywności kulturalnej i sportowej w jednostkach penitencjarnych	187

7.3. Aktywność kulturalna i sportowa a praktyka penitencjarna	190
7.4. Aktywność prospołeczna skazanych	193
7.5. Specyfika ruchu i aktywności sportowej skazanych	194

Rozdział 8

Kontakty ze światem zewnętrznym osób pozbawionych wolności

8.1. Utrzymywanie kontaktów ze światem zewnętrznym a treść kary pozbawienia wolności	198
8.2. Utrzymywanie kontaktów ze światem zewnętrznym a zalecenia międzynarodowe	203
8.3. Prowadzenie przez skazanych korespondencji oraz możliwość otrzymywania przez nich paczek	207
8.4. Widzenia	212
8.5. Utrzymywanie kontaktów ze światem zewnętrznym za pośrednictwem telefonu i innych środków łączności	220

Rozdział 9

Przepustki i zezwolenia na czasowe opuszczenie zakładu karnego

9.1. Zalecenia międzynarodowe dotyczące przepustek	222
9.2. Celowość przyznawania przepustek oraz zezwoleń na czasowe opuszczenie zakładu karnego i ich rodzaje	223
9.3. Specyfika przepustek losowych, ich uregulowanie i orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka dotyczące ich udzielania	227
9.4. Naruszanie porządku prawnego przez skazanych, którym udzielono czasowe zezwolenia na opuszczenie zakładu karnego i ochrona pokrzywdzonych przestępstwem w trakcie przepustek i zwolnień . . .	233

Podsumowanie (Alicja Ornowska, Igor Zduński)	235
---	-----

Źródła (akty prawne)	238
---------------------------------------	-----

Orzecznictwo	242
-------------------------------	-----

Literatura	244
-----------------------------	-----

Netografia	254
-----------------------------	-----